

Verlangen naar betekenis en zin pijnlijk aanwezig

Dit themanummer van *Handelingen* laat zien dat er, ondanks de geringe aandacht binnen de wetenschappelijke wereld en op de werkvloer, draagvlak lijkt te ontstaan om existentiële vragen en spiritualiteit een plaats te geven binnen de muren van de gevangenis.

Een van de deelnemers aan een pilotstudie rond posttraumatische groei bij seksueel delinquenten (Vanhooren, Leijssen & Dezutter 2015) beschreef hoe zijn gevangenschap resulteerde in het kwijtraken van een gevoel van betekenisvolheid in zijn leven: 'Uiteindelijk begon ik me de vraag te stellen: Waarom zou ik eigenlijk moeten blijven leven?'

Een soortgelijke reflectie vonden we terug in de antwoorden van een deelnemer aan een kwalitatieve studie onder Vlaamse gedetineerden (Vanhooren, Leijssen & Dezutter 2015). Deze deelnemer vertelde: 'Ik weet niet of ik nog het recht heb om te leven. Iedereen wil van betekenis zijn in het leven. Maar als ik nu zou sterven, dan heeft mijn leven geen enkele betekenis gehad.'

Breed ervaren

In dit themanummer komt duidelijk naar voren dat de gevoelens van deze deelnemers geen geïsoleerde manifestaties zijn bij enkelingen, maar

een breed voorkomende ervaring bij een grote groep van gedetineerden. Ook in de casus van Ayla komen deze existentiële thema's tot uiting.

Deze opmerkingen verwijzen duidelijk niet enkel naar de impact van de fysieke realiteit van het gevangenisleven en gaan zelfs verder dan het sociale isolement of het algemeen psychisch functioneren. Het raakt aan een wezenlijk verlangen van een mens: van betekenis zijn en betekenis kunnen geven aan je bestaan.

Het gaat terug op wat Frankl (1963) beschreef als '*man's search for meaning*', het menselijk verlangen om betekenis en zin te ervaren in het leven. Dit verlangen blijkt ook bij een grote groep gedetineerden pijnlijk aanwezig te zijn.

Hoopgevende signalen

De zorg en aandacht voor deze existentiële vragen en worstelingen belangt ons aan en dit binnen verschillende disciplines (pastores, psychologen, counselors, beleidsmakers, sociaal werk) en in verschillende contexten (gemeenten en paro-

chies, psychosociale zorg, gevangeniswezen).

Dit themanummer toont aan dat, ondanks de geringe aandacht die deze thematiek krijgt binnen de wetenschappelijke wereld en op de werkvloer, er toch hoopgevende signalen zijn vanuit organisaties of bewegingen die deze hulpvraag aanpakken. In wisselwerking met zich ontwikkelende wetenschappelijke inzichten rond detentie, betekenisverlies en spiritualiteit kan er zo een draagvlak ontstaan om existentiële vragen en spiritualiteit een plaats te geven binnen de muren van de gevangenis.

Zowel vanuit praktijkervaringen als ‘Tralies uit de weg’ en ‘Exodus’ (De Weerd & Hoedt, dit nummer; Eerbeek, dit nummer) als vanuit academische reflecties (De Vries, dit nummer; Van Iersel, dit nummer) zijn er indicaties dat het positief en constructief omgaan met deze existentiële worstelingen kan leiden tot meer

welzijn en een beter interpersoonlijk functioneren van gedetineerden.

Diepgaander onderzoek en implementatie van projecten rond spiritualiteit en existentiële thema’s kunnen in de toekomst aangeven of dit ook langeretermijngevolgen heeft en kan leiden tot, bijvoorbeeld, minder recidive en meer sociaal gedrag. Aandacht voor deze thematiek kan zo een invloed hebben op het leven van individuen, maar ook op het functioneren van onze maatschappelijke samenleving.

Tijd, energie en middelen investeren in dit aspect van een leven achter de tralies lijkt dus van cruciaal belang. <

*Jessie Dezutter en Siebrecht Vanhooren zijn beiden docent aan de KU Leuven en verbonden aan de Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen.
jessie.dezutter@kuleuven.be*